

Arkivsaksnr. 23/16296-1
Saksbehandler Ole Gunnar Håland

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
23.10.2023

Hørings svar - NOU2023:17 Nå er det alvor

Kommunedirektørens innstilling til vedtak:

Høringsuttalelsen vedtas

Stig Tore Johnsen
Kommunedirektør

Grete Kristoffersen
Direktør for samfunn og næring

Hva saken gjelder

Justis- og beredskapsdepartementet har sendt ut NOU2023:17 på høring.

NOU2023:17 er skrevet av totalberedskapskommisjonen, og har lagt frem en rekke anbefalinger for å styrke arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i Norge.

Denne saken er Tromsø kommunes svar på høringen.

Saksutredning

Totalberedskapskommisjonen ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 21. januar 2022 for å vurdere hvordan de samlede beredskapsressursene kan benyttes best mulig.

Kommisjonens drøfting tar utgangspunkt i fire faktorer som treffer Norge bredt: Stormaktsrivalisering, teknologisk utvikling, klimaendringene og demografiske endringer. Hele krisespektret ligger til grunn for kommisjonens mandat.

Kommisjonens anbefalinger

Totalberedskapskommisjonen kommer med 10 anbefalinger for et mer robust beredskapssystem. Disse skal gi en motstandsdyktig befolkning, styrke tverrsektorielt samarbeid, og integrere frivilligheten og næringslivet i beredskapsarbeidet.

Anbefalingene skal også utvide nordisk beredskapsarbeid, styrke forsyningssikkerheten og forsterke arbeidet med infrastruktur og digital sikkerhet.

Tromsø kommunes vurdering

Tromsø kommune mener at NOU 2023:17 er en grundig utredning om totalberedskapen i Norge. Vi mener også at kommisjonen har levert en rekke gode anbefalinger som vil styrke arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i Norge.

Tromsø kommune ønsker spesielt å fremheve kapittel 9 om beredskapen i nordområdene. I lys av en ny sikkerhetspolitisk situasjon og klimaendringene må dette perspektivet vektet høyt. Nord-Norge som region er svært viktig for å ivareta Norges nasjonale interesser i Arktisk.

Tromsø kommune mener at det er et stort behov for en helhetlig strategisk satsning på samfunnssikkerhet og beredskap i nordområdene. En slik satsning må baseres på et oppdatert kunnskapsgrunnlag for regionen, og bidra til at man sikrer vekst, utvikling og bolyst i hele landsdelen.

Tromsø kommune støtter kommisjonens anbefaling om å få på plass et strukturert regionalt samarbeid innen samfunnssikkerhet og beredskap i regionen. Tromsø kommune er forberedt på å ta et større regionalt ansvar, men dette forutsetter at nasjonale myndigheter er villig til å bidra økonomisk for å løfte beredskapen i nord.

Tromsø kommune savner en større diskusjon rundt finansiering av nye tiltak i rapporten. Dersom anbefalingene ikke finansieres med friske midler, er det knyttet stor usikkerhet knyttet til om dette vil gi en netto gevinst for samfunnet. Dersom kommunen f.eks. må kutte tilbudet innen helsetjenester vil den gevinsten for innbyggerne bli svært redusert.

Tromsø kommune ønsker å kommentere særskilt på følgende avsnitt i rapporten:

Om kommunesamarbeid

Kommisjonen skriver på side 73 (sitat):

«Kommisjonen mener at det ikke er formålstjenlig at kommunene selv skal være beredt til å håndtere enhver større kritesituasjon. Samarbeid mellom nabokommuner vil være et godt bidrag til å sikre større evne til krisehåndtering, men dette vil ikke alltid være tilstrekkelig. Kommisjonen mener derfor at det er behov for å etablere en forsterkningsordning for kommunal krisehåndtering som kan bistå eller eventuelt overta krisehåndteringen i en periode frem til rammet kommune har fått på plass nødvendige ressurser».

Tromsø kommune er enig i at interkommunalt samarbeid er viktig. Men vi er svært uenig i forslaget om å etablere en forsterkningsordning som skal overta kommunens krisehåndtering. Kommune-loven er tydelig på at kommunedirektør er ansvarlig for å lede kommune-administrasjonen. Dette betyr også at kommunedirektøren har det øverste ansvaret for kommunens krisehåndtering. Siden kommunedirektøren svarer direkte til politikerne i kommunen, vil det være svært uheldig dersom en annen etat skulle overta ansvaret for krisehåndteringen i kommunen. Dette vil da utfordre de demokratiske prosessene i kommunen.

Tromsø kommune er også uenig å etablere en ny forsterkningsordning for å understøtte den kommunale krisehåndteringen. Det finnes allerede en rekke ressurser som kan benyttes, f.eks. frivillige organisasjoner. Tromsø kommune ønsker heller at frivilligheten gis økte ressurser slik at de i større grad kan benyttes for å understøtte kommunal krisehåndtering. Tromsø kommune har svært gode erfaringer med å benytte frivillige organisasjoner i krisehåndtering, spesielt under pandemien.

Om beredskapskoordinator

Kommisjonen skriver på side 74 (sitat):

«Tilføre friske midler som sørger for at alle kommuner har tilgang til en beredskapskoordinator i minimum 50 prosent stilling».

Tromsø kommune mener at et slikt minimumskrav ikke bør innføres. Risikobildet er ulikt rundt i landet, og det er kommuneadministrasjonen som best har oversikt over kompetansebehovet lokalt. Dette må sees i sammenheng med kommunens økonomi, og andre behov for kompetanse i kommunen. Det er ikke gitt at en beredskapskoordinator er det som vil gi størst effekt i kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap.

Om interkommunal beredskapskoordinator

Kommisjonen skriver på side 74 (sitat):

«For at kommunene skal kunne etterleve kravene som stilles til dem, er det nødvendig at de har tilstrekkelig med både kompetanse og kapasitet til å prioritere arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. (...) Kommisjonen ser samtidig at det kan være hensiktsmessig med tilpassede løsninger, og vurderer derfor at funksjoner som beredskapskoordinatorer bør kunne arbeide på tvers av flere kommuner».

Tromsø kommune støtter anbefalingen om økt interkommunalt samarbeid innenfor samfunnssikkerhet og beredskap. Tromsø kommune mener at Statsforvalterne i større grad bør bruke midler som prosjektskjønn for å støtte interkommunalt arbeid innen samfunnssikkerhet og beredskap.

Kommunen sitt arbeid med psykososial oppfølging i kriser

Kommisjonen skriver på side 102 (sitat):

«Kommisjonen mener at de frivillige organisasjonene utgjør et nyttig og viktig supplement til de profesjonelle ressursene kommunene besitter. Kommisjonen viser til at selv om det er samarbeid mellom kommunene og de frivillige organisasjonene i dag, bør det vurderes om det er rom for å både øke omfanget av dette samarbeidet og å inkludere organisasjonene i planlegging og øvelser. I denne sammenheng kan det også være behov for å se nærmere på regelverket om taushetsplikt».

Tromsø kommune er svært enig i at frivillige organisasjoner er en nyttig og viktig ressurs for kommunene. Tromsø kommune er også enig i at det er behov for å se nærmere på regelverket om taushetsplikt i samarbeidet om samfunnssikkerhet og beredskap.

Om behovet for styrket beredskap i nord

Kommisjonen skriver på siden 151 (sitat):

«Kommisjonen mener derfor at det er behov for en nasjonal tiltakssone i Finnmark og Nord-Troms. En slik tiltakssone må inkludere en økonomisk tiltakspakke som kan legge til rette for å styrke offentlig sektor, infrastruktur, forskning, utdanning og næringslivet i regionen. Kommisjonen mener at det er nødvendig med en satsing på tvers av sektorer for å stimulere til aktivitet, og for å styrke beredskapen i området»

Tromsø kommune mener at det er et stort behov for en helhetlig strategisk satsning på samfunnssikkerhet og beredskap i Nord-Norge. En slik satsning må baseres på et oppdatert kunnskapsgrunnlag for regionen, og bidra til at man sikrer vekst, innovasjon og bolyst i hele landsdelen.

Tromsø kommune støtter kommisjonens anbefaling om å få på plass et strukturert regionalt samarbeid innen samfunnssikkerhet og beredskap i regionen. Tromsø kommune er villig til å ta et større regionalt ansvar, men dette forutsetter at nasjonale myndigheter er villig til å bidra økonomisk for å løfte beredskapen i nord.

Tromsø kommune oppfordrer nasjonale myndigheter holde en tett dialog med kommunene i Nord-Norge i arbeidet med å sikre Norges strategiske interesser i Arktis.

Om sivilforsvarsoppgaver

Kommisjonen skriver på side 180 (sitat):

«For kommisjonen er det uklart om Sivilforsvaret har et overordnet ansvar for bare sine oppgaver eller også øvrige sivilforsvarsoppgaver som i dag ligger til andre myndigheter. Kommisjonen viser for øvrig til at Justis- og beredskapsdepartementet har bedt DSB om å koordinere arbeidet med sivile beskyttelsestiltak på sivil side. På bakgrunn av dette mener kommisjonen regjeringen må avklare hvilket ansvar Sivilforsvaret har for sivile beskyttelsestiltak og hva som ligger i koordineringsansvaret til DSB».

Tromsø kommune støtter anbefalingen om en gjennomgang av ansvar, roller og myndighet for sivilforsvarsoppgaver og sivile beskyttelsestiltak i Norge.

Tromsø kommune mener også at ansvaret for å dekke vedlikehold og lagring av sivilforsvarsmateriell skal overføres fra kommunene til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Dette er i henhold til det finansielle ansvarsprinsippet i offentlig forvaltning.

Om kommunenes håndtering av naturfare

Kommisjonen skriver på side 302 (sitat):

«Videreutvikle standardiserte digitale verktøy som kan understøtte kommunene og andre aktører i arbeidet med samfunnssikkerhet i arealplanleggingen»

Tromsø kommune støtter anbefalingen om å videreutvikle verktøy for å understøtte arbeidet med samfunnssikkerhet i arealplanlegging.

«Styrke den nasjonale beredskapen slik at den er tilstrekkelig organisert og dimensjonert for å håndtere økt hyppighet og størrelse på naturkatastrofer som følge av klimaendringer»

Tromsø kommune er enig i anbefalingen å støtte nasjonale myndigheter med å forebygge og håndtere naturfare og naturkatastrofer. Dette bør også gjelde regionale og lokale myndigheter. Kommunene bør også tilføres friske midler til klimatilpasning for å redusere konsekvensene av klimaendringene og ekstremvær.

Konklusjon

I lys av en ny sikkerhetspolitisk situasjon må kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap vektas høyt. Tromsø kommune mener at det er et stort behov for en helhetlig strategisk satsning på samfunnssikkerhet og beredskap i nordområdene. En slik satsning må baseres på et oppdatert kunnskapsgrunnlag for regionen, og bidra til at man sikrer vekst, utvikling og bolyst i hele landsdelen.

Tromsø kommune støtter kommisjonens anbefaling om å få på plass et strukturert regionalt samarbeid innen samfunnssikkerhet og beredskap i regionen. Tromsø kommune er forberedt på å ta et større regionalt ansvar, men dette forutsetter at nasjonale myndigheter er villig til å bidra økonomisk for å løfte beredskapen i nord.

Nord-Norge er svært viktig for å ivareta Norges nasjonale interesser i Arktisk. Tromsø kommune er en kommune i vekst, og ønsker å være en drivkraft for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i regionen. Gitt at de anbefalte tiltakene finansieres med friske midler er Tromsø kommune positiv til å bidra til økt interkommunalt samarbeid innenfor samfunnssikkerhet og beredskap.

Vedtakskompetanse

Formannskapet.

Vedlegg